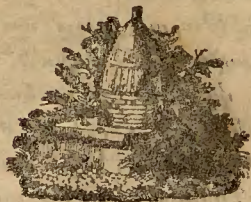

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՎԱՐՈՒՄ ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ԲՈՒՆԻ ՏՐԱԿԱՆ

Քաղաքային սահմանափակումները քննարկում է
Թիֆլիսի մեջ Հարապարակի Տոմարի Գործա-
նա Պարոն Լուսինի Լուսինյանի գրառումն
մեջ, իսկ առիթը բազմաթիվ Պարոնի Հա-
գաթային Տոմարի:

Լուսինյանը շարունակում է անգամ ինչորորանոց
անհիշատակ օր, և արդեն 4-ին է մեջ մե-
ծիկ Թիֆլիսյանը, և ինչ որ արդեն լուս-
նի բազմաթիվ:

ԱՌԱՋԻՆ

Ո՛վ որ ուզենայ վաճառականութեան կամ ուրիշ գործի վերաբերե-
լեալ յայտարարութիւն տալիւ լրագրին մէջ, ամէն 4. տառի հա-
մար կը վճարէ 1 կողմէ արծաթ:

ՏԱՐԻ

ՀԱՄԱՐ 26

ՅՈՒՆԻՍԻ 28

1858 Ե.ՄԻ

ՕՐԱՆՈՒՄԻ ԼՈՒՍԻՆԻ:

Լուսին. (Օրէթ) Սուլթան—Սուրադ—Սիրի
Պարսկական զորացի ջարդեցին տեղացի տոհմերը Սիր-
ի ջորի կողմը. նա յետ դառաւ Սիւնի Բ. յա ջարդե-
լաց յետոյ՝ բոլոր աշխարհը Թիֆլիսի և Կասպից ծո-
ղի մէջ, նայնպէս և Բ. զուտնիստան և Խիւսի անմասն
ի դառան կարուստաց համար: Իբր թէ Դահի կենաց
զաւաճանութիւն լուս քննեցի պատճառաւ Դահի հը-
րաման է հանել, որ ոչ որ մօտենայ նորա անձին, ա-
յա թէ չէ գլուխը կրկնաւոր:

Տաճկաստան. Կասանդուլուպօլիս. մայիսի 29. Սուլ-
թանի ազդեան պատկերով պատճառով տօնականութիւնը
սկսուեցան ամսոյ 27-ին Լուսին թէ պ. Տաճկանի հե-
ռադրական գծով հրաման ստացաւ, որ իւր տեղը մնայ
մինչ ի միւստանդամ հրաման ստանալու: Իրեք նաւ մէջը
բոլոր դեռային Կանդիա: Իսկ Սուլթան հալածուեց Սա-
րսիաներիցն և հասաւ Բեյրութ:

Դամբար կաման (Սուլթանի դիւանի պատճառաւ
երկու շաբաթ թուիս հազաւ ինքն և իւր մեծամեծքն:

Կանդիսի 3-ին Փարիզում 34. աստիճան (հարիւր
աստիճանական ջերմոյսի) շոգ է ելել: Բ. յա է միջին
օդայնականութիւն Սենեգամբիայ:

Իշխան (Սուլթան Սուլթան—Սուլթան—Սուլթան—
մայիսի 31-ին ինքն իրան Թուանիսով ազանեց Սիւնի-
յում: Որոյ անձնասպանութեան պատճառներն յայտնի չեն:

Փարիզը շատ մաղաղակայ և կրպակաց վերայ մա-
կադրութիւնը են դնում այժմ: Իսկ տեղ խօսում են
առանձին:

Լուսին. մայիսի 24. Սիւնիսի Թաղաւհին գե-
րադրեաւ երկի (Սարսիսից ի Սուլթան:

Սարսիսի Թաղաւհին յունիսի 4-ին Սուլթանից:

զենաց Լուսինյանի Սիւնի և նոյն ժամանակումը Սարսիսի
մը անհարգութիւնը Թաղաւհին Համալսարանի ուսանողաց
կողմէն, սակայն չունին քաղաքական նպատակ, և նոյն
ժամանակ խաղաղութեան:

Թիֆլիս լուսինի Թիֆլիսից Սիւնի Սուլթան լուս-
նականին ի Լուսինյան մայիսի 3-ին հաշուէ, թէ ա-
մենայն աւարն, զոր Լուսինյանը ժողովեցին մինչ ի այ-
սոր հասանէ 60,000 գլխանայ ստերին բաց ի Թաւ-
գալին բաներին, զոր ստաց և զնուորը յետ են դրել ի
մի կողմն: Լուսին թէ շատ սպայք անթիւ հարստութիւն
են մօտ արել, և թէ շատ հասարակ զնուորը երկու եր-
կու հազար գլխանայ ստերին ունին պատրաստ, զոր նո-
քա իսկաւ ցանկանում են վայելել աշխարհի մէջ: Բ. յա
ցանկութիւնը շատ վատ կարծեաց տեղի է տալի, որով
հետեւ այդ մարդիկը այժմ սկսեցին են կռիւ տալի, յոր
ժամ դուրս գլուխները չկարողացեալ հարստանայ օրէց օր
երեւակայում են առնուլ նոր նոր քաղաքներ: Լուսին թէ
Սիւնի ասացեալ զնուորը ամէնի վերայ Դարաւար են
գանձեր գանելում, նաեւ կարողանան գտնել գետի տակը:

Դատ երկրաշարժութիւններից յետոյ՝ որը մօտ ժա-
մանակա իտալիայն անսպաս շենեցին, մայիսի 27-ին հե-
տեւց Սիւնիի գուրս Թալիսին այս անգամ լուսին
Թալիսում է ոչ գլխից, այլ սարի տակիցը երկու նոր
ժակերով քոյ երկայնութիւն նեղուցին, որ ձգվի Սիւնի-
բայ և Սուլթանի մէջը: Իսկ իրորդ հրեղէն հեղեղն հասում
է Լուսինյանի ուրի տակիցը:

Օրէթ. Կանդիսի 7. Տեղից քաղաքում ամենայն
են տեղ կենող Սուլթանից կատարեցին պաշտօն հանգստեան
Յիշատիկ Սիւնիի կողմից յիշատակի համար, որ այս
քաղաքում վախճանեց: Լուսին հետ միւստանդան շատ
Սարսիսից և Լուսինյանի զնուորական աստիճանաւորը:

Բաւոյի ինձաւոր: № 117 և 118:

Ֆէլէէ Օրէնք ԲԵՐԷՆԻՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ

Օգոստոսիան Տեր

Չեր վեհապետութիւնը թող տարով որ փետրուարի 11ին գրած նամակս հրատարակուի, ձեր վեհանձն զգացմանց մի յայտնի ապացոյց տուիք, և հաստատեցիք թէ իմ հայրենեաց օգտին համար արած քարեմագծութիւնը արձագանգ են գտել Չեր Վեհապետութեան սրտի մէջ: Մեռնելուս առաջին օրը փոքր միտքով թիւն չէ ինձ համար, տեսնելով որ ձեր վեհապետութիւնն ճշմարիտ խաղաղական զգացմանց ոգւով փառեալ էր: Մի բանի ժամուոյ յետոյ կեանքս պէտք է կորցնեմ, բայց իմ վերջին շունչս աւանդելուց յառաջ, կամենում եմ, որ պիտեան, (և յայտնեմ այս բանը անկեղծութեամբ և նոյն վստահութեամբ, զոր մինչև ցայսօր հաստատուն պահեցի) թէ դաւաճանութեամբ սպանութիւնը ինչ ձևով էլ ներկայացնեն, իմ սկզբանցս չեմ յորմարեր, թէպէտ և մի մտաւորական աղետալի սխալմանով յունվարի 14ին դաւաճանութիւնը կարգադրելու ձեռք առի: Մէ, քաղաքական սպանութիւնը իմ գրութիւնս չէրաւ երբեք, և կեանքս իսկ վատնողի մէջ դնելով նորա գէտ մարտեցի, թէ իմ գրութեանը և թէ հրապարակական գործերովս, երբ որ մի տեսութեան կողմանէ մի սրաշուն կրկարէի:

Իմ հայրենակիցներս փոխանակ վստահութիւն ոյնեալոյ սպանութեան դրութեան վերայ պէտք է որ հերքեն և ի բաց թողուն այն դրութիւնը: Եւ թող խմանան մեռնելու վերայ ելած մի հայրենասիրի բերանէն, թէ իրանց ազատութիւնը ուրիշ կերպով գնացի առնուիլ, բայց միայն անձնուրացութեամբ, իբրեւ ճիշտ և զսկից հաստատուն միութեամբ և ճշմարիտ առաքելութեան գործադրութեամբ: Եւ յայտնեմ կրթութեանը կրթմանն և կաճին իմ հայրենակցացոյն լսահաս և դարձանեաց մասին մէջ, և այս յատկութիւնը միայն կարող պիտի լինին խաղաղաց ազատ, անկասկա և մեր նախնեաց փառաքել արժանաւոր անելու:

Եւ իմ կրթութեամբ, բայց հանգարաւ արտիւ և արժանաւորութեամբ կրթութեամբ, և կրկանեամ որ իմ յիշատակս որ և իցէ եղեւնագործութեամբ արատաւարեալ չլինի: Իմ արիւնս կրկանաւանեմ ի քառութիւն յունվարի 14ի առաջ զսէ ելածներէ համար, և կողալն իմ խաղաղաց, որպէս զի երբ մի օր անկախութիւն ձեռք բերելու լինին, վայելալ կերպով փոխարինեն ըզփառն, որ յիշեալ դաւաճանութեամբ պատճառաւ շատերին էլաւ:

Սերքապէս Չեր վեհապետութիւն թող թող տայ ինձ, որ խնդրեմ ի ձեռք զնորհն ինչաց, ոչ թէ ինձ համար, այլ երկու դաւակցացո համար ի մահ դատաւարանեաց ընդ իս:

Մնամ ակնածական խորին յարգանքով Չերում Վեհապետութեան Փ. Օրինի:

Սերքի թանաք
Մարտի 11. Թիւ 1858.

Սոս վանաց մարտն Վիկտոր Զայոց եպիսկոպոսն զունվարով կաթողիկոս դառնալ նոյն վիճակին, և չհասանելով իւր նպատակին, ներգացաւ շատ, և նոր կաթողիկոսի ընտրութիւնը ըստ կանոնի չէլաւ, տեսելով, հետեացող թէ ինքն ևս նրան հնազանդելու ոչինչ պատարարութիւն չունի, ուստի Ռեբիա (Զարիպ) քաղաք դնաց, որ ինքնագլուխ առաջնորդութիւն անէ առելով Սոս կաթողիկոսը 10.000 մարդոյ է իշխում. թեպէտ 1000 մարդոյ իշխում, բայց Ռեբիայի չնկարգն ուրբան, իմանալով որ կաթողիկոսի կամացը հակառակ է բայց որովհետեւ նորա խօսքին մօտիկ տարով գեա կաթողիկոսին առանձին նամակ չունիին, այնու պատճառաւ լուս կացան մի ժամանակ, միայն անուր ժամատացութեան ժամանակը չէին յիշատակում և ոչ պատարարէին: Եւ իմ բանի վերայ շատ բարեկեցալով, մին օր երբ եկեղեցումը պատարագ էր տեսնում, պատարագիչ քահանայն կաթողիկոսի անուր յիշատակեց և նորա անուր մէ ինկոյն օտի վերայ կանգնեց, առին ժողովոյի առաջ շուրջապիքը քաշեց առելով, կամ յիշատակիլ իմ անուր և կամ սեղանիցը ներքե արի և պատարագ մի անի: Եւ իմ բանը մեծ խռովութիւն ձգեց նոյն ժամանակ Զայոց արդի մէջ: Սոս կաթողիկոսն այս առիթով անցրա իմանալով Օսմանեան քաղաք դրանէն արքայապետի հրապարակ բերել տուաւ, որ Վեհապետ թիւն յիշեալ եպիսկոպոսն իմացեալ նորա զայս ապաւինեցաւ: Չորս չիսկեան կրօնաւորաց վանքին Վարդապետ Թադևոսի հրապարակ պաշտպանութեան ներքոյ, և ինքանելով զԶառմէական եկեղեցւոյ դաւանութիւնը, կիրակի օրերը ժամ է գնում պատարագ տեսնելու, քաղաք է տալի 2-3 լիւռաւ, տառիկ պաթարակում է և կծառում Զայոց եկեղեցին և նորա հազարականացը: Եւ եպիսկոպոսի յիմարական կրօնապետութիւնը իւր մանրամասն հանգամանքն մին Պոլսեցի հայ կաթողիկոս անանիէ ձեռով արպել է առել: Եւ իմ բանը Երազմեան օրագրի 569 թուումը այս ամսի ապրիլի 13ին և իբրեւ այր սղոմիտ և արդարաւորհարգ առնեն ինչ հաւանում եպիսկոպոսի կարամաութեանը, և տասնիկ պարսաւում է իւր հաւատակից կաթողիկոսն, որ այնպիսի տմբարտաւան, փառաւեր, բարձի և աւագութեան հետամուտ նախանձաւոյ ինքնիշխանասէր, մեծերի անհնազանդ և անպատիւ տնալ, և բարձր ժողովութեան գայթակղեցուցիչ ընթացք և փարմանք աւնող մարդոյն եայլն, եայլն ընդունել են, և իրանց հպիւ են շինել և ազգային կուսաւորութիւնն նորա ձեռքն են յանձնել, զոր համարի ամենամեծ է խիստ վստահաւոր անկահեմութիւն մոր Զայոց եկեղեցւոյ պատմած անպիտան և գէշ մարդին ինչպէս մին բարի և պիտանացաւ անձն իրանց դուրս են գրել:

Եւ իմ բանը Երազմեան օրագրի

ԵՆԾԱՅՐԱՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

Օսկ. Սէտ. № 24. Բարձրագոյն քարեհանութեամբ ԹԵՂԵՆԻՍԻ ՍԵՅՍԵՐԵՆ, իրաւունք առաւ կողմակից Մանսուր Իշխան Վահագնաւոր Վրկայնաքաղաքի Վրդութեանց, որ յայտնեց կողմաւոր օրհարդաց

ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԼԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԵՂԵՆ 1.

Դարձանութիւն և վերջ:

Պատերազմ 2.

Մարտի Թագաւորութեան վերջանալու համարը հասանելով իւզաւոց կրեւոս Թագաւորի ականջը, որ Վճռահանի աներորդին էր, սաստիկ ներդառաւ. և մեծ զօրք ժողովեց վրէժխնդիր լինելու կիւրորդին և Տիգրանին. Դեռ պատերազմ չգնացած պատգամ հարցրեց Վարդանի չաստուծոյ Պիւթեայ քուրմէն, և ստացաւ այս պատասխանին, եթէ կրեւոսը անց կենայ Վրէն գետը, կը քանդէ իշխանութիւնը. Պատասխանին էր երկու մտքանի, նա այնպէս իմացաւ, թէ իւր Թշնամեաց իշխանութիւնը պիտի քանդէ, և ընդ հակառակն իւր Թագաւորութիւնը քանդեց. Վ. յս դիտաւորութեամբ գնաց պատերազմ ծանր զօրքով, ունելով օգնութիւն և Բաբելոնաց Թագաւորին. իսկ Պարսից և Հայոց Թագաւորքը կորդաղերով՝ որ դուրս գան Մարտի աշխարհէն ու նուաճեն կրեւոսի յանդիմութիւնը, Տիգրանը հիւանդացաւ, և հարկադրուեցաւ գնալ իւր ամօտը առողջութիւն գտնելու, վասն որոյ իւր բացակայութեան ժամանակը յանձնեց Հայոց զօրաց կառավարութիւնը իւր որդի Սահագնին՝ որ էին հարիւր քառասուն հազար մարդ ձիաւոր և հետեակի Վ. յս պատանի իշխանը և կիւրոս առաջնորդելով իւրորդանիւն իւրեանց զօրքին, գնացին ընդդէմ կրեւոսի: Բաղաւեցաւ պատերազմ և չմտիկ տալով սաստիկ արեանհեղութեանը, երկու կողմից կռիւր չգորդարեց քանի մի օր: Կրեւոս թէպէտ վերջին թերին էր ընկած, բայց յուսով ելանիկ վաղձանին, գալալու ած նրան պատգամախօսէն, տեղիցը չփխուեցաւ պաշտպանելու իրան: Վերջուպէս ըստ ամենայնի զրկուած զբութենից, և վախելով թէ բարոյվն չկորչի, ժողովեց իւր ջրուած զօրք և գնաց Սարգի քաղաքը ձմեռն անց կացնելու:

Պարսից և Հայոց զօրքը իմանալով թէ կրեւոս գնացել է Սարգի զօրքը նորոգելու համար, որ գարնան ժամանակը պատերազմի, շտապեցան և նոքա յարձակիլ նոքա վերայ: Կրեւոս թողնելով իւր տապաստանարան քաղաքը, դուրս եկաւ Թշնամեաց դէմ բաղնաթիւ հեծելներով՝ արդէք լինիլ նոցա յաջողութեանը: Իսկ կիւրոս հեշտութեամբ յաղթելու համար այս հնարքը գործածեց, զօրաց առաջը կանդնեցրուց անթիւ ուղտաներ, կրեւոսի զօրքի ձիաները ուղտ չտեսած. ամէնքն խրանեցան, և տեղն ու տեղն միտցին անշարժ այնպէս, որ չկարողայան մէկ ոտք էլ է առաջ գնալ, վասն որոյ զօրքը անհարապած հարկադրուեցան կամ հետեակ կռուիլ. կամ ձիանց զլնելը շուտ տալ ու փախչիլ, ուստի վեր եկան և սկսան կռուիլ: Պարսից և Հայոց զօրքը յաջող ժամանակ գտնելով լաւ ջարդ ուտացրին և փախցրին հալածելով մինչև Սարգի դուռը տասն և չորս օր:

ուայ պաշտպանին յետոյ առան քաղաքը: (1)

Պատերազմ 3.

Իւզաւոց Թագաւորութիւնը և բոլոր փոքր Վրէնայն նուաճելէն յետոյ Հայոց և Պարսից զօրքը գնացին Վարձանի, այն է Բաղաւաւ Թագաւորի վրայ Վարդ և Բաբելոնաց: Տիգրան գտնելով կատարեալ առողջութիւն ժողովեց նոր զօրք 20,000 ձիաւոր և 35,000 հետեակ, ու հասաւ կիւրոսին Միջագետաց սահմանումը: Վ. յս երկու Թագաւորքը վաղուց միտք ունէին Բաբելոնի քանդելը: Պատերազմաւ առնելը անկտրելի էր նոխ՝ ինչպէս ասում են, թէ Բաղաւաւը ունէր մինչև 375000 զինուոր, և երկրորդ՝ Բաբելոնը ունէր երեք կողմը պարիսպ ունաւիկ. և վրա չորս կողմէն անցնում էր Կիրատ գետը. վասն որոյ հնարք էր հարկաւոր:

Բաղաւաւը տեսնելով թէ քաղաքին դուրսը չէ կարող դէմ կանդնիլ նրանց առաջը՝ ամրացաւ Բաբելոնումը և երկու տարուայ պաշար պատրաստեց, կարծելով թէ իւր անձն և Թագաւորութիւնը ապահով կըմնայ:

Պարսից և Հայոց զօրքը առանց արգելքի առաջ են գնում և հասան մինչև Բաբելոնի պարիսպը, ու կորեցին նորա հաղորդակցութիւնը միւս նահանգաց հետ: Հետ երկու տարուայ պաշարման այս հնարքը գործ դրին կիւրոս և Տիգրան փոքր տուին լայն և խորը ջրի ամբարներ, և ապա առու փորեցին մինչ ի Կիրատ գետը և ջուրը կորեցին բարձրից ու գցեցին առուի մէջ, և բարակեցաւ գետը յաջող անց տալով Պարսից և Հայոց զօրքին, որք մտան քաղաքը երկու կողմից զիշեով մինչ քաղաքի ներսէն գետի ափն: Վ. յս ժամանակն Բաբելոնըք ուրախութեան տօն էին կատարում իւր չաստուծոյն և ինչպէս պալատում նոյնպէս բոլոր բնակչաց տնեւումն մեծ ուրախութիւն էին անում, և համարեան թէ ոյս օրը ուտել խմելու վերայ էին: Պահապան զօրքը մեծ մասամբ հարգած, քնած էին, ուստի և Թշնամիքը առանց արգելքի լքուեցան ողջ քաղաքում և պալատում: Բաղաւաւը՝ որ միանգամայն սիրող էր ուրախութեան և նորա զլեւաւոր պարագլուխին ուտել խմել էր, շատ տկար էր կառավարութեան մասին, և տեսնելով Թշնամիքը պալատի մէջ՝ շտաբեցաւ, աչքի առաջն տեսնելով իւր և ընտանեաց մահը, սուտա իւր անձն յաղթօղնիքի ձեռքը, հրաժարեցաւ Թագաւորութենէն և սուտա նրանցը: Բաբելոնի քաղաքի վերաւերելու վերայ կրեւոս մարգարէն յայտնի գուշակեց, որ Հայոց զօրքը պիտի լինէին, ասելով. , , Իւրէք նշան ի վերայ , , երկրիդ, փող հարէք ընդ ազգս ամենայն, հրախեցէք , , ցէք ի վերայ դորա գունդս, պատուէր տուք յինչ , , Բարաւան Թագաւորութեանց, և Բաբելոնացեան , , գնդին, կանգնեցէք զնովա նետակալս, և ելէք ի վերայ , , Իրեմ. 36. 27. Իւ այս գուշակութիւնը կատարեցաւ կիւրոսի և Տիգրանի ժամանակը:

(1) Փ. Մարտինը նմանապէս առել է յիշեալ արտաքին պատմիչներէն և Տիգրանոյ անդը նորա օրդի Սահագնին է գնում, իսկ Չամչեանը, որ նմանապէս նոյն պատմիչներէն է առած, Տիգրանին է գնում, ուստի Թողում եմ իւրաքանչիւրոց դատաւորութեան, բոս որում չունիմ ի ձեռք մէկի կամ միւսի պատմութիւնը, որ համեմատել էի, վասն որոյ հետեւեցայ Փ. Մարտինին:

Եւս երկու յաղթող թագաւորք բաժանեցին ի լանջ մէջ աւարները, որք էին ոսկի, արծաթ և քանդակագործութիւնք ի զանազան հրահարելեաց։ Տեղրան ստացաւ երեքեց երկու մասը այս ամէն գանձից, իսկ միւսը Թագին Կիւրոսին։ և Տեղրան յետ դարձաւ իւր Թոռն ի Հայաստան իւր զօրքով և մեծ աւարաւ։ և ձեռք տուաւ աւելի բարեկարգութեան աշխարհին և զինուորականութեան, և վախճանեցաւ յետ 43 տարի թագաւորութեան։

Եւս ոսկեղէն դար Հայաստանի, երբ միտքանութիւնն և հազարմարութիւնն թագաւորած էր պաշտաւ կանաց, մեծամեծաց և ժողովրդեան մէջ Հայաստանք ինչպէս արեգակն էր փայլում, շինութիւն, հարստութիւն և խաղաղութիւն տիրում էին, թշնամիքը չէին համարձակում սաք կոխել մեր երկիրը։ և թագաւորք երբեք փետայ դուրս էր գալի իւր պալատից, և ինչպէս հրահայ ուրախանում էր ճանապարհ գնալոյ ժամանակը։ Բայց ափսոս՝ որ հետ գհեաէ անմիտքանութիւնը մանկով մեծամեծաց մէջ վերու վայր արին աշխարհը և ընկան ուրիշ տեղութեանց լծի տակ։

Ս. Բ. Սանդիկեանց։

ՅԻՄՆԱՆԵՐ.

(Ի ուսու լեզուէ)

Չորս բրաւմիններ (հնդկացի քուրմեր, հոգեւորականք) գնացին ինձոյքը, ուր երեւիլի օրերումը բարի մարդիկ հրաւիրում են վերին դասի անդամոյր։ Եւս բրաւմինները զանազան զիւղելից էին ճանապարհ ընկել, բայց յանկարծ միմեանց պատահելով և իմանալով, որ ամեն նեքեանք մի նպատակի են, համաձայնեցան ի միասին կատարել այս ճանապարհորդութիւնը։

Ճանապարհին սոցա պատահեցաւ մի զինուոր, որ գնում էր գէպ ի այն կողմը, որ կողմից սաքս էին գալիս։

Օրնուորք բարեց զբրաւմինները, ինչպէս հարկն է, բաւ ասկարութեան ձեռքը միմեանց հետ կպցնելով և գէպ ի ճակատը տանելով ասաց՝

— Բարեւում եմ ձեզ։

Բրաւմինները միտքեան պատասխանեցին՝

— Եստուած օրհնէ զքեզ։

Եւս տեղից մօտիկ բրաւմինները տեսան մի յոռակ աղբիւր։ մօտենալով նորան՝ նորս գողարեցուցին իւրեանց ծարուք և պարկեցան ծառի շուտքի տակ հասն գիտա առնելու։ Եւս խելքը չէր առաջարկում նրանց մեծ մեծ առարկաներ խօսակցութեան համար, վասն որոյ նորս լուռ էին։ Զանկարծ մինը ի նոցանէ միջանց լուռութիւնը այս խօսքերով։

— Երբաւի պէտք է խօստովանիլ, որ մեր տեսած զինուորը շատ քաղաքավարի և բարեպաշտ մարդ էրինկա տեղիք դուք, ինչպէս ճիշդ յոկեց ինձ յամենիցդ, և որ պիտի քաղաքավարութեամբ բարեւեց ինձ։

— Եւս ամենեւին ձեզ չը բարեւեց, ասաց կողքին նստող բրաւմինը։ — միայն ինձ էր վերաբերում նորս քաղաքավարի բարեւը։

— Եւս երկուսդ էլ օխալում եմ, շարունակեց երկուքը բրաւմինը։ — կարեմ ձեզ հաւատացնել, որ այդ

պատուելի քաղաքավարութեան յարգ վերաբերում էր առ իս միայն։ Սորա ապացոյցը յայտնի է զինուորը տալով իւր բարեւը։ շրջեց իւր աչքը ինձ վերայ։

— Եւ ամենեւին սուտ նիկանեց շարորդ քաղմը։ — նա երկրպագեց մի միայն ինձ։ իսկ եթէ նա այդպէս չէր արել, մի՞թէ ես կ'ասէի նորան՝ Եստուած օրհնէ զքեզ։

Սկսեցին հակառակել և հառան մինչ ի կռիւը։

Եւս բաղդիցը չորս բրաւմինից մինը չուգեց, որ չընչին բանի վերայ վիճելը հասանի մինչ ի կռիւը։ երկի՝ նա տիրան յիմար չէր, որքան միւսերը։ Եւս դադարեցրուց կռիւը այսպիսի առաջարկութեամբ։

— Ինչո՞ւ ենք մենք համուում մինչ ի այս կատարութիւնը։ յիշոցը և կռիւը չ'են կարող որոշել մեր վիճարանութիւնը։ ճանապարհին մեզ պատահած զինուորը չ'էր կարող աւելի հեռու գնալ։ Եւս մինչ լուռ ո՞վ կարող է կատարումը տալ մեր վիճարանութեանը։ Եւս դադարեց և համանք նորան, և նորանից կ'իմանամք, ո՞ւմն էր կամեում նա ջակել իւր բարեւը։

Խորհուրդը շատ իմաստուն թուեցաւ և արժանի հետեւելու։ Չորեքեան ևս վաղ տուն գնալու օրն էր։ Զոգին բերանը գալով՝ բրաւմինները վերջապէս հասան զինուորին եօթը մղոն հեռի այն տեղից, ուր պատահել էին նորան։ Եւս պատմեցին իւրեանց վիճարանութեան պատճառը, ինչորեւրով վերջացնել այս կռիւը և ստել բացարձակ, ո՞ւմն է վերաբերում նորս պաշտելի բարեւ։

Օրնուորք ինկապէս հասկացաւ, ո՞ւմ հետ ունէր բանը, կամենալով ծիծաղել բրաւմինների պակասամտութեան վերայ և պահպանելով զարմանալի հանդարտութիւն՝ պատասխան տուեց նոցա։

— Եւս լսեցէք՝ ես բարեւեցի նորան, որը ձեզանից ամենից մեծ յիմարն է։

Եւս զինուորը թեքվեց և գնաց իւր ճանապարհը։

Բրաւմիններն էլ նմանապէս վերադարձան իւրեանց ճանապարհին և քանի մի րոպէ լուռ էին գնում։ Եւս սաք էր կրպել նոցա օրոին զինուորի բարեւը։ և վեճը աւելի սառակացաւ նոցա մէջ այս անգամը։

Եւս մինը ի նոցանէ հիմում էր իւր ապացոյցքը զինուորի առաւել վերայ։ ամէն մէկին ի նոցանէ մեծ պարծանք էր երևում արժանանալ ամենից մեծ յիմարի անուանը։

Եւս նոր առաւելութեան վերայ ամենեքեան այնպէս էին պահպանում իւրեանց իրաւունքը, որ բաւարարութիւնը (մուշտէ կռիւ) հարկաւոր էր լինում, բայց միանգամ խաղաղացնող բրաւմինը այժմս էլ գտաւ մի հնարք խաղաղացնել իւր ճանապարհակցաց կատարութիւնը։

— Եւս ունիմ իրաւունք կործելու, ասաց նա։ — որ ես եմ աշխարհքումը ամենից մեծ յիմարը, իսկ բոլոր ձեզանից կարծում էք ձեզ աւելի մեծ յիմար քան զիս։ Եւս թէ մեք կարող եմք, միմեանց մինչ ի մահը ծեծելով վճռել խնդիրքը՝ թէ ո՞ւմն է պատկանում անդրանկութիւնը։ Եւս մինչ իմ խորհուրդիս բաւականացնելը մեր վեճը։ Եւս անսնում էք այն զիւղը մեր աչքի առջևը, գնանք շիտակ գէպի դատաստանը, ինչորեւր այն տեղի դատաստանող, որ մեր բանին վիճիւն տան։

Օրնեւրով այսպիսի իմաստուն խորհուրդը, ո՞չ մինը

ը յանդգնեցաւ Հեռակէ նպան :

Եւստակիոս շատ պատշաճաւոր էր . բոլոր տեղաւորները արդէն ժողոված էին դատաստանումը , և հենց այն որը չ'երեւցաւ մի հարկաւոր դորձ քան զայս : Բրաթինները նոյն րոպէին ընդունելութիւն ստացան և հրաւիրուեցան առաջարկել իւրեանց գործը :

Մինն 'ի նոցանէ եկաց առաջի դատաստանին և մի առ մի ինչ որ պատահել էր իսկապէս 'ի նորոյ պատմեց սխտալ զինուորի բարեկեցը մինչ 'ի նորա երկդիմի պատասխանը : Բանիցս անգամ բոլոր ներկայից քուրաւրով ծիծաղը ընդմիջեց այս պատմութիւնը : Առանձնաւորը ուրախ սրտի մարդ լինելով՝ շատ ցնծացաւ զուարճարար հանդամանացը վերայ : Իսկ դատաւորի կերպ ստանալով և իւր չորս կողմը օտարիկ հայեցումաց ձգելով՝ նա ունէր այսպիսի խօսք վիճաբանի հետ :

— Բայտ որում դուք այլ երկրացի էք և ոչ որին մեր դաւանի մէջը չ'էք ծանօթ , վասն որոյ անկարելի է դատաւորաց վճիռներով ապացուցանել պատահմանքի ճշմարտութիւնը : Իմ կարծիքովս քեզմէ և ձեզ միայն մի հոտը մեր դատաւորացը շիտակ ճանապարհը ցոյց տալու , ամենաբարձր ձեռնից պէտք է կարգով պատմէք ձեր կեանքի անցքը , ուր զլուստւորապէս և աներկիւրտի կերպով երևում լինի ձեր յիմարութիւնը : Եւստակիոս անհնաւոր յունցող , ինչպէս որ պէտք է , մեր կրօնավճիռը , ունի 'ի ձեռք կը պատահանի անդրանկութիւնը և ուրեմն մեզ 'ի ձեռք կը վերաբերի զինուորի բարեկ :

Բոլորաւորը յայտնեցին իւրեանց հաճութիւնը այսպիսի վճիռ համար :

Դատաւորը նշան տուաւ սկսելու :

Ստեղծաւ բրաթներ , որը պատահած չոր էր հազնուած :

— Եւստակիոս չ'է ինչ որ ես հազնում եմ այս հրաները սկսեց նա : Եւստակիոս , սկսում են այն անցքից , որն ես մտադիր եմ ձեզ պատմելու : Մի հարաւոր վաճառական՝ որ բրաթներին շատ կը սիրէր , քանի մի առաւ առաջ բաշխեց ինձ երկու կտոր լաւ գլխաւոր բարակ քաթան : Եւստակիոսմ էի այն քաթանով բոլոր բարեկամներս առաջիւր , և բոլորեքեան ևս չ'էին կարողանում բաւականանալ նորա տեղով : Եւստակիոսմ էին , որ իմ (յաջորդների) նախնեաց բարեկործութեան համար են տուել ինձ այսպիսի թանկագին ընծայն : Սակարթեանը հեռակէրով՝ նախ քան դառնար ես սկսեցի լուսնալ իմ քաթանս , որ մարքեմ գործողի և ծախողի ձեռք կայցնելուց : Բաթանը լուսնալուց յետոյ ես փռեցի երկու ծայրեքը ծառի ճիւղերի վերայ : Եւստակիոս նա ցամքում էր : Եւստակիոս որ տեղից որ էր՝ մի շուն դուրս պրծաւ և վաղեց ծառի տակով : Բայց միայն շունը ես տեսայ այն մասնակի , երբ նա արդէն դուրս էր գնացած , և այս պատահաւ չը կարողացայ իմանալ , զիպա՞ն նա արեւոք քաթանիս , թէ ոչ , եթէ զիպա՞ն նշանակում է պղծեց քաթանս իւր թաթը գիւղացիներով , սկսեցի հարցում անել երեկայից , բայց նոցա պատասխանեցին , որ չ'են էլ մեր տունէլ նայելու : Եւստակիոս , որպէս բացատրեմ այս կարծիքը : Եւստակիոս միտք արեցի . կանգնեցայ չորստան , ուր պէս՝ արմուեցայ , որ շանից բարձր չը լինեմ և վաղեցի շան պէս քաթանի տակով : Եւստակիոս զիպայ , հարցրի ես երեկայից , որք իմ ետեկից նայում էին : Մէ ,

պատասխանեցին նոցա : Եւստակիոսմ այն տղաղակեցի սակարթեանից , — միայն փոքր ինչ մտածութեան մէջ միայն , շունը իւր պաշտ բարձր ունէ վերացրած , վասն որոյ կարելի է իւր պաշտ զիպաւ քաթանիս : Որ աղաւթ իմ նոր աննշող կարծիքից՝ առի մանդաղը և շատ անուանց կապեցի մէջքս վերջի կողմը և միւսանդամ նոր փորձ արեցի չորս սարի վերայ՝ ստատելով երեկայից , որ ուշադրութեամբ նայեն ետեկիցս : Եւստակիոսմ նոցա յայտնեցին ինձ , որ մանդաղը շատ փոքր զիպաւ քաթանի ծայրին : Եւստակիոս կարծիք չ'էր կարելի ունենալ : Շունը , յիշաւի որ զիպել է նախնապէս իմ քաթանի ծայրին : Բարկութիւնը խաւարեցայ իմ միտքը՝ եւ առի երկու կտորը՝ և կտոր կտոր արեցի : Եւստակիոս այն անցքը աւրածուեցաւ ամեն տեղ : Բոլորեքեան սկսեցին կռիւլ գիւրիմար :

Եւստակիոսմ նայեց իսկապէս , — ասում էր ինձ մինն . — շան պաշտ զիպաւ քաթանից՝ մի թէ չ'էր կարելի լուսնալ զնա միւսանդամ :

— Մի թէ լաւ չ'էր , ասում էր միւր . — մի թէ լաւ չ'էր լինի տալ այդ քաթանը աղքատին , քան թէ կտոր կտոր անել : Եւստակիոսմ հետեւ ուլ կը կամենայ բաշխել քեզ հագնելիք այգալիսի յիմարութիւնը ամեն լուց յետոյ :

Եւստակիոսմ ճշմարտապէս կատարուեցան :

Եւստակիոսմ քանի որ ես ողորմութիւն եմ ինդրում ազանեկեաց համար , միշտ և հանապաղ նոյն պատահանն եմ լուսնալ :

— Եւստակիոսմ համար ասում քեզ շոր . — մի թէ այն մասին , որ դու կտոր կտոր անեա նրան : Եւստակիոսմ

Եւստակիոսմ վերջացուց իւր պատմութիւնը : Մին 'ի ներկայից հարցրուց նրանից :

— Եւստակիոսմ դու ասում մանդաղումը փաթեալ էր :

— Ինձանից լաւ ոչ որ չի կտոր շոր քանի տուել , պատահաւորի ետ բրաթներ : Եւստակիոսմ ինքեանից նայեցէր : Եւստակիոսմ բրաթները կռացաւ չորստանի պէս և երեք անգամ պարտեց գահից , ստատիկ ծրար պատաճաւելով համայն ներկայ կանգնեցին :

— Եւստակիոսմ է , ասաց ամենակարգ . — Եւստակիոսմ լսեցիք և անանք բաւականապէս բոլորք վիպում են ձեր մասին : միայն վճիռ տալու համար հարկաւոր փաթեալ լսել միւս բոլորաւորաց ապացոյցը :

Եւստակիոսմ միւս բրաթներ :

— Եւստակիոսմ ես ամենանոցայ մատուցող զձեռքի հետ , վասն որոյ նա քեզմէ էր փեց կամ ետեղ ասարայ չափ իւր ծնողաց տանը : Սեղանիս նոցա ծնողքը իմ հորաւ մօրս իմացրին : Եւստակիոսմ արդէն ամենափնա կապեալ հասակի մէջ է : Եւստակիոսմ ասում հետեւի էր մեր քանի մի օրուան ճանապարհ : Մայրս հիւանդութեան ցատաւ ամենեկին չ'էր կարողանում ինքը գնալ : Եւստակիոսմ պատաճաւաւ նա ուղարկեց զնա ամենափնա ետեկից օտարի պատուիրելով՝ որքան կարելի է գլուխութեամբ վաղաւոր , որ ոչ խօսքով և ոչ գործով իմ խելքի չափաւորութիւնը ցոյց չը տամ բարի մարդկանց առաջիկա :

— Եւստակիոսմ զի խելքի պախաւութիւնը , միւս քաղցրեց մայրս : Եւստակիոսմ ձեռքով . — ես ամեն օրեկ :

դի տակ եմ, որ չը լինի թէ յիմարութիւններ անես դու այնպէս:

« Եւ նորան խօսք տուեցի զգուշութեամբ վարուիլ, համբաւաւ նորա յորդորանայր, և ճանապարհ ընկայ, Լինեա լաւ ընդունեց զիս, մեծաշուք հանդէս արաւ և հրաւիրեց բոլոր տեղացի բրաւմաները, Սեղապետ եկաւ հասաւ օրը, երբ ես իմ ամուսնիս պարտ էի վերադառնալ: Բժականիւր մեզ, ամուսնոյս հայրը ուղեկից էր մեզ հաղարումի օրհնութեամբ, և արտասուաց աղբիւրներ էր թափում վերջին անգամ բարեկեղծ զմեզ, կարծես թէ յառաջագոյն դեռեմք թէ օրհնի տարաբազում թիւն էր սպասուում նորա խղճարի դատերը: Լին ժամանակը սկսեցան չափազանց շոգ օրերը: Մեք պէտք է աւելի քան տասն և չորս մղոն աւաղի անապատով անց կենը կոցել: Բրեի շողերից տարացած աւաղը պարտ էր իմ մանկահասակ ճանապարհակցիս գարշապարները, որ ծնողական տան մէջ քերշութեանցը աւիրէր և սորա նման աշխատանաց անտես էր: Եւ լաւ սկսեց, վասն որոյ ես խորտեցի, աշխատելով մի թիւարել օրքան կարող էի: Բայց չուտով էլ նորա մէջ զօրութիւն չը մնայ: Եւ պարկեցաւ քարի վերայ լաւ համարելով մեռանիւր քան թէ առաջ գնալը: Մեծ էր տարակուսում թիւն: Եւ նստեցայ ամուսնիս կողքին և չէի իմանում ի՞նչ անել: Լին ժամանակը ճանապարհէն երեւցաւ մի վաճառական, որ վարէր ասորանոք բարձած զմէշներ, և նա նոյն բովիւն վաղ տուեցի նորա մօտ և ցառս պատմելով աղաչում էի զնա չը զրկել ինձ իւր խորհուրդից: Սա ճանապարհ մօտեցաւ ամուսնիս և մտադրութեամբ նկատում էր զնա, ապա ասաց, որ ամուսնիս կեանքը այս տաժուհի շոգից վատնողի մէջ է, և թէ ամուսնիս համար նման ապահով վատ է, թէ այն տեղ մնալը թէ այն տեղից գնալը: —

Փոխանակ զքեզ ինքը ցառին ենթարկելու, որ պէտք է անտես թէ ինչպէս ամուսնիդ աշացդ առաջն մեռանի, և էլ գուցէ կ'ասեն՝ որ դու ես ապանել նորան ի զուր տեղը, առաւել լաւ կը լինի, եթէ դու կենդ ինձ կրտաս: Եւ քեզ իմ խորհուրդը: Եւ նորան կը նստացնեմ իմ գոմէշներս մէկի վերայ և կրտասեմ, այս կերպով նա կ'ազատուի անգիւր մահէց: Զիջուի, քեզ համար նա յախտանս կրած է, այսու ամենայնիւ գոմէ քեզ կը մնայ վատասկը, որ քեզանով նա ապրեցաւ: Երբ վերայ հարկեր մանկթի զարգ կայ՝ ահա քեզ հարկեր քան և հինգ մանկթի, իսկ դու տուր ինձ ամուսնիդ:

Սա ճանապարհի խորհուրդը այնպէս համոզեց երեւցաւ ինձ, որ ոչինչ նորա հանդէպը չէր կարելի անել: Դա տալացի փողերը, իսկ վաճառականը խորտեց ամուսնիս, առաւ նստեցողոց գոմէշի վերայ և շտապով շարունակեց իւր ճանապարհը, իսկ ես գնացի իմը: Եւ եկայ տուն շատ ուշ: Բաներս կրկնեմ էր կրակ դառած աւաղից, որոյ վերայ ման էի եկել ես բոլոր օրը:

Իսկ մեր է քո ամուսնիդ, հարցրեց մայրս՝ զարմացմամբ՝ անանելով զնա մայրս:

Եւ սկսեցի պատմել նորան բոլոր եղածը մանրամասնաբար, ինչպէս և անանելը հեռացել էի, և ապա փռուեցի մօրս առաջը: Հարկեր քան և հինգ մանկթի, զոր ասացել էի վաճառականից, ի արտմտութենէ և ի կա-

տաղութենէ կարծես թէ մօրս լեզուն փորն ընկաւ, և ինքն իսկ համարեա՝ քաղ դարձաւ: Բայց վաղվաղակի ծածկեալ կատաղութիւնը ունեցաւ վախճան: Մայրս չէր գտնում բուսականին զօրաւոր բուսեր, որ յիշոյ տար ինձ և ամուսնիցէր:

— Յիմար դու, ասիրստ դու, կանչում էր մայրս՝ Սա ճանապարհի ամուսնիդ: Ինքը քո ձեռքը տուեցիր զնա ուրիշն: զազնիւ օրիորդը տուեցիր ի սարկութիւն գարշելի վաճառականին: Ի՞նչ կ'ասեն այժմս բարի մարդիկ, ի՞նչ կ'ասեն այն տարաբազոր ազգականքը: Ի՞նչ կ'ասէ մեր ցեղը, թէ որ լսէ այսպիսի խայտառակութիւնը: Հապա ո՞վ կը հաւատայ թէ կարող է լինել աշխարհքումս այսպիսի յիմար:

« Եւ համար իմանալով ամուսնիս ողբալ կանքը փայտելով զինեալ վաղեցին դէպ ի մեզ՝ այն մտօք, որ ինձ այնքան թախին, մինչ հողիս դուրս դայ: Ճշմարիտ որ փայտելից պէտք է մեռանելի, և մայրս էլ նմանապէս, թէ և նա ոչինչ քանի մէջ մեղաւոր չէր, բայց մեք կարողացանք թաղել ամուսնիս ազգականաց վեճիկները թիւնից: Եւ անանելով՝ որ ինքեանք չեն կարող ինձ ձեռք ձգել, վասն որոյ նորա գանդաւորին ինձ վերայ ցեղապետացը, իսկ ցեղապետքը դատաւարանից զնա առ ի վճարել հազար մանկթ առջի, Բայց յայսմանէ արդեւած էր տալ երկարը կին այնպիսի յիմարին՝ որպէս ես եմ, զի երկիւղ էին կրում, որ չլինի թէ ցեղէն արտաքսուի: Եւ յայտն ես դատաւարաւորում եմ յաւիտենական որ և այրիութեանը: »

Եւ ետեւը սրտեց, որ այս անգը յերաւի վնայում է պատմողի օգուտը, սակայն չը կամեցաւ վճիռ տալ նախ քան զլսելն մնացեալ բրաւմաներին:

Եւ արտմտեցի:

Եւ ինչպէս ասաւ ինքն:

Մին նոր պատկուած մարդ առուտուրի պատճառով գնաց հեռու աշխարհք, և երկար ժամանակ մնալով, էն տեղ, վերջապէս մի քանի տարուց յետոյ եկաւ իւր տունը, և զարմացաւ շատ, յորժամ կնոջ մօտ անսաւ ետը տարեկան երեխայ: Վասն որոյ հարցրուց նրան, ո՞վ է ես երեխէս: և նա ասաց իմ սրդին է: արտատուան տուաւ մօրդը, այդ որդիդ քեզ ո՞վ տուաց, դու իմ գնալու ժամանակը երկուհոյիս չէիր, և ո՞չ թէ երեխայ ունէիր: Եւ այս ասաց կինն, մէկ օր ձմեռ ժամանակը մի կտոր սառուց կերպ և հնաուց երկուհոյսացայ և էս երեխիս բերի: Հասկացաւ մօրդը կնոջ անհաւատարմութիւնը, և չուզեց որ իւր կնոջ անունը կտարի, և մտքումը ունեւարով էս քանը: Չտարուց յետոյ ինչ ժամանակ էլ զը նում էր ուրիշ քաղաք վաճառականութիւն անելոյ, իւր հետ տարաւ և էն սառուցից էլած երեխէն, որպէս թէ կամեւում է վաճառականութիւն ստիպեցել նրան և նոր նոր աշխարհքներ ցոյց տալ: Եւ հնարքով հանեց երեխան ինն տանիցը և մօրիցը և տանելով Երկապոս: ասուց էն տեղ մի վաճառականի, որ մինչ ի իւր մահն նրա մօտ մնայ: և ինչ ժամանակ գործն աւարտեց և տուն յետ դառաւ: Կինն իսկայն ըստ ծնողական սիրոյն հարցրուց

մարդոցն, թէ երեխան ուր է, ի՞նչ արիւր նրան, զա-
ռապան տուա խոհեմ մարդք, գիտեմ այ կնիկ ինչ
պատահեց քո երեխին. մէկ օր օգոտտու ամսուրը հետո
ժողով տարայ նրան. օրը խիստ անողորմ շոգ էր, և խեղճ
երեխն, ինչպէս դուք ասացիք, թէ սառուց կերայ և
երկուհոգասացայ, սառուցից ծնուած բնեւոր՝ էն սատակ
շոգին չըղիմացաւ, և 5. բոսի չբաշեց, ջուր դատաւ ու
փչացաւ:

ԱՄԵԼԻ ԲԱՆՈՅԱԿԱՆ

Արդ և թարգմար:

Ս' վարդ գեղեցիկ, գարնային ծաղիկ,
մոտ ընդ հովանեալ թաւ թփոց մայրեաց,
երկիր 'ի կեղծ տապոյ արեւուն,
տանք տա վարդիկն թրթուրն ոսկեթեւ:

Օ խորհուրդ բարի վարդն ոչ լուաւ,
յարևուն խորշակ վաղ տոչորեցաւ.
արիկն հանրապոյլ ասէ, օրիկ զեւ,
'ի գիտ հովանոյ, հիմ ինձ դեղերի:

Երբ տապ կիզանող արիկն բորբոքեաց,
զեւ գլուխ քնքուշ վարդն կորացայ,
ես սիրեցելոյս թաքեաց 'ի շքոյ,
ես յաշիւ սիրոյ նորա խորթոցայ:

Ի ուր ասէ թրթուրն չուր իմոյ բանի,
անաւ խրատուս վասն քոյդ օգտի,
Ք' յուսար երեք յարիկն որ յեթեր.
եւ թէ հի վասն, յայտնեցիք մի մի:

Օ ի ես յանցելում ազնի տեւի զքեզ,
կարմիր և պայծառ որպէս արդ իսկ ես.
բայց արիկն զոր քեզ, կարծես բարեկամ,
եղև քեզ յայնժամ թշնամի անհաշտ:

Երկ զեւ տաստիկ տապ յոտա վարդենայդ,
մահացոյց զքեզ, անողորմ անգութ:

Օ ի՞նչ խօսիս ծաղու արծանիդ թրթուրի.
մի թէ ցնորեալ իցեմ դու այժմիկ:

Այ քեզ խղճալի խրատու, վա՛յ քեզ,
բանցի տակաւին անհանձար ոմն եւ,
եթէ յանցելում ամի ես մեռայ,
որպէս ապա յոյս ամ կենդանացայ:

'Ի բան կաց յինէն, շղմուգ վարժապետ,
մի խօսիւր ընդիս, մի՛ զուր դանդաշեր:

Օ իս ազէտ . . . տանք միաժիտ վարդին,
եւ բանցն 'ի բերան թրթուրն մնացին:

Օ ի արիկն զայրիչ ցորմուն արձակեաց,
վարդին թերթեր անխիղճ խարշատեաց,
բոլոր գեղ նորա կրեաւ և հանց,
Թօշնեցաւ անկաւ, իրր իր անպիտան:

Եւ յայնս այր տգէտ փտահ յիւր հանձար,
նչ ուրաք կամի խորհրդոյ անապ:

Բայց տես դու ապա, թէ զի՛նչ պատահի,
ընդ գոռոզ յիման ցնորեալն 'ի մոռց:

Օրիկ յամենուտ, զոր ինչ և անի,
Թշուառ կեանք վարդին վեճակի և ճմա:

1888 յունիս 24.

Տէրեւ:

Յարութիւն Սերգիանեանց.

Հանելուկ:

Երբ ծարաւիմ ջուր տուր ինձ,
քեզ շատ վատտակ կու բերեմ.
Երբ որ սովիմ, հաց տուր ինձ,
զքեզ սոված չպահեմ:

Ս.

25 Համարի հանելուկն էր՝ Մանգաղ:

ԼՊԵՒՏԻԿԱՆ

Մակուայ. յունիս 2.

Եւրպայ թելի փութն 157 մանէթ 22 ամիս ժաման.
էլի ծախակէ նոյն թելն 150 մանէթ 15 ամիս ժաման.
Ռաշաի թելն 175 մանէթ 21 ամիս ժամանակաւ:

Յունիս 12.

Եւրպայ թելն 102 մանէթ նաղդ.
էլի նոյն թելն 104 մանէթ 4 ամիս ժամանակ.
օլքի թելն 95 մանէթ, 4 ամիս ժամանակ:

Թիֆլիզի մազանդայ:

Ինկիլէզի շաքարի փութն 11 մանէթ 40 կոպէկ.
Ռուսաց շաքարն 1, 2 և 3 տեսակն միմեանց վրայ 11
մանէթ 40 և 60 կոպէկ:

Լաւ լեղակն 140 մանէթ.

ժիջակն 125 և 130 մանէթ.

Պարսից լեղակն 90 և 100 մանէթ.

կլէկն 17 մանէթ.

նշաղիրն 8 մանէթ.

ղլմզն 40 մանէթ.

կարաֆիլի մանն 12 մանէթ.

զահլէն 12 մանէթ և լաւն 16 մանէթ.

փօլաղն 7 մանէթ.

մեր կոզլի ալլաւն 1 տեսակի 80 կոպէկ.

2 տեսակի 70 կոպէկ.

զաղին 50 կոպէկ:

Печатать не рекомендуется.

Трудно. Издан 24-го 1888 года. Печать в Казани.

Խմբագիր Ստեփան Բախանց Ստեփանց:

'Ի Տպարանի Երեւոյն Զոգիոր, Ի պրատի Հոյոյ
ընծայելու Մէլաւախի Էրայ Գեորգի Երեւոյն.
Թիֆլիս: